

Apurahahankkeen loppuraportti Helsingin Sanomain säätiölle

Hankkeen nimi: Talousviisaat julkisuuden vaikuttajina

Myöntövuosi: 2019

Myönnetty summa: 87 600 €

Hanke alkoi: 1.11.2019

Hanke päättyi: 31.12.2020

Hankkeeseen muualta saatu rahoitus: 8000 €, Palkansaajasäätiö

Vastuhenkilö: Juha Herkman, professori, Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta

Muut tutkijat: Timo Harjuniemi, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta

Tiivistelmä hankkeesta: Hankkeessa tutkittiin talouspolitiikkaa seuraavien suomalaistoimittajien näkemyksiä talouspoliittisesta julkisesta keskustelusta sekä erilaisista talouspolitiikan asiantuntijoista. Toimittajien ajattelua tutkittiin hankkeessa sekä verkossa täytettävällä kyselylomakkeella että haastatteluiden avulla. Hankkeessa haastateltiin keväällä 2020 19:tä suomalaistoimittajaa, jotka käsittelevät työssään talouspolitiikan kysymyksiä.

Hankkeen tavoite: Hankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa ensinnäkin siitä, miten suomalaiset toimittajat arvioivat suomalaisen talouspoliittisen julkisen keskustelun laatua, moniäänisyyttä ja mahdollisia murroksia. Toiseksi tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten toimittajat arvioivat erilaisia talouspolitiikkaa julkisuudessa kommentoivia asiantuntijatahoja ja minkälaiset tekijät rakentavat asiantuntijan uskottavuutta ammattijournalistin silmissä.

Tavoite saavutettiin: 4 (koronapandemia hankaloitti aineistokeruuta)

Keskeiset tulokset: Tutkimushankkeen mukaan suomalaiset toimittajat arvostavat erilaisia talouspolitiikkaa julkisuudessa kommentoivia asiantuntijoita – oli kyse sitten tutkimuslaitosten, pankkien tai vaikkapa valtiovarainministeriön ekonomisteista. Uskottavimpina asiantuntijoina pidetään taloustieteellisten tutkimuslaitosten, kuten Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n, Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan tai Palkansaajien tutkimuslaitoksen PT:n, ekonomisteja. Toimittajat luottavat laajalti myös valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin asiantuntijuuteen, kun taas pankkien ekonomisteihin suhtaudutaan jossain määrin epäilevämmiin. Suomalaiset toimittajat pitävät talouspolitiikasta käytävää julkista keskustelua laadukkaana, mutta liian yksipuolisena. Julkisuutta hallitsevien asiantuntijoiden kirjo koetaan kapeaksi, eikä kiireinen journalistinen työ aina salli talouspolitiikan kysymysten monipuolista käsittelyä.

Hankkeen julkaisut, artikkelit ja kirjoitukset

Harjuniemi, Timo (2020). *Asiantuntijoita vai asiansa ajajia? Suomalaisten toimittajien näkemyksiä talouspolitiikan asiantuntijuudesta*. Unigrafia: Helsinki: <https://www.hssaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Asiantuntijoita-vai-asiansa-ajajia.pdf>

Harjuniemi, Timo (2021). The hierarchy of credibility among economic experts: Journalists' perceptions of experts with varying institutional affiliations: *Journalism Practice*. E-pub ahead of print.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17512786.2021.1910985>

Harjuniemi, Timo (2020). Koronakriisi ja nollakorkojen maailma monipuolistavat talouspolitiikan journalismia. *Politiikasta* 22.12.2020. <https://politiikasta.fi/koronakriisi-ja-nollakorkojen-maailma-monipuolistavat-talouspolitiikan-journalismia/>

Hankkeessa kerätyn materiaalin pohjalta on lisäksi tehty kaksi artikkelikäsikirjoitusta, jotka ovat tätä raporttia kirjoitettaessa vielä julkaisuprosessissa: "The power of primary definers: How journalists assess the pluralism of economic journalism" sekä "Talouden asiantuntijoiden 'uskottavuuden hierarkia' suomalaisten talous- ja politiikan toimittajien silmin".

Hankkeen tuloksiin viitataan lisäksi kirjaluovussa Harjuniemi, Timo "Talouskuri ja journalismi: yönkiristyksiä ja muutoksen tuulia", ilmestyy Janne Auton toimittamassa teoksessa 2021-2022 (Vastapaino).

Esitelmät tieteellisissä konferensseissa

Esitelmä sosiologipäivien "Asiantuntemus ja tieto" -työryhmässä keväällä 2021.

Esitelmä Poliittisen talouden tutkimuksen seuran kevätseminaarissa keväällä 2019.

Muut esitykset, luennot tai koulutukset

Esitys Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan viikkoseminaarissa tammikuussa 2021.

Hankkeen saama medianäkyvyys (lehtikirjoitukset, tv- ja radio-ohjelmat, muu medianäkyvyys)

Kansan Uutiset 9.12.2020: "Timo Harjuniemi tutki toimittajien näkemyksiä talouspolitiikasta ja yllättyi: Toimittajat olivat paikoin hyvin itsekriittisiä omaa ammattiaan kohtaan"

<https://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/4388511-timo-harjuniemi-tutki-toimittajien-nakemyksia-talouspolitiikasta-ja-yllatyi-toimittajat-olivat-paikoin-hyvin-itsekriittisia-omaa-ammattiaan-kohtaan>

Demokraatti 31.12.2020: "Talous- ja politiikan toimittajat luottavat eniten kokoomuksen ja vähiten perussuomalaisten talousosaamiseen" (<https://demokraatti.fi/talous-ja-politiikan-toimittajat-luottavat-eniten-kokoomuksen-ja-vahiten-perussuomalaisten-talousosaamiseen>)

Journalisti 7.1. 2021: "Talouspolitiikasta keskustellaan yksipuolisesti"

<https://www.journalisti.fi/artikkelit/2021/1/talouspolitiikasta-keskustellaan-yksipuolisesti/>

Poliittinen talous -podcast, joulukuu 2020: "Mitä suomalaiset toimittajat ajattelevat talouspoliittisesta julkisesta keskustelusta?" (<https://soundcloud.com/poliittinentalous/jakso-31-mita-suomalaiset-toimittajat-ajattelevat-talouspoliittisesta-julkisesta-keskustelusta>)

Hanke saa jatkoa Koneen Säätiön rahoittamassa tutkimuksessa, jossa selvitetään talouden asiantuntijoiden näkemyksiä ja kokemuksia talouspolitiikan julkisuudesta (2022-2023).